

ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ

Մարզկենտրոնը՝
ք. Արմավիր

Տարածաշրջանները՝
Արմավիր
Էջմիածին
Բաղրամյան

Քաղաքները՝
Վաղարշապատ
Արմավիր
Մեծամոր

Տարածքը	1 242 քառ. կմ
Հայաստանի Հանրապետության տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	4.2
Համայնքներ, 2019 թ. տարեկգրի դրությամբ	97
Քաղաքներ	3
Գյուղեր	95
Բնակչության թվաքանակը 2019թ. տարեկգրի դրությամբ	263.8 հազ. մարդ
<i>այդ թվում՝</i>	
քաղաքային	82.4 հազ. մարդ
գյուղական	181.4 հազ. մարդ
Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	8.9
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	31.2
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	97 030.3 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	40 748.0 հա

Արմավիրի մարզը գտնվում է հանրապետության արևմտյան հատվածում:

Մարզը հյուսիսից սահմանակից է Արագածոտնի մարզին, արևելքից՝ մայրաքաղաքին, հարավ-արևելքից՝ Արարատի մարզին և արևմուտքից՝ պետական սահմանով, սահմանակից է Թուրքիային:

Մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Արմավիր, Երևան-Քարակերտ և Երևան-Գյումրի, ինչպես նաև Երևան-Թբիլիսի երկաթուղին:

Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են, ինչպես բուսաբուծության (բազմամյա տնկարկներ, բանջարեղեն), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Անասնաբուծության բնագավառում հիմնականում զարգացած է խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծությունը, խոզաբուծությունը և թռչնաբուծությունը, իսկ բուսաբուծության մեջ՝ պտղաբուծությունը, խաղողագործությունը, բանջարաբուծությունը և բոստանաբուծությունը: Հիմնականում մշակվում են հացահատիկալնդեղենային և բանջարաբոստանային մշակաբույսեր:

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է էլեկտրաէներգիայի, սննդամթերքի, խմիչքների արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրակա-նացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

2019թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական հատ-վածների տեսակարար կշիռները Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

➤ արդյունաբերություն՝	5.2%,
➤ գյուղատնտեսություն՝	20.9%,
➤ շինարարություն՝	8.2%,
➤ մանրածախ առևտուր՝	3.5%,
➤ ծառայություններ՝	1.6%:

Արմավիր քաղաքը (2020թ. տարեկզբին՝ 27.8 հազ. մարդ) գտնվում է Երևան քաղաքից 44 կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք:

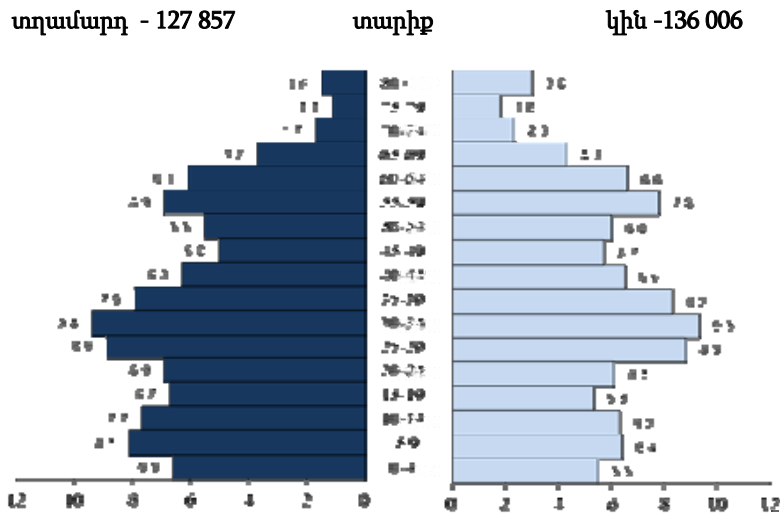
Մեծամոր քաղաքը (2020թ. տարեկզբին՝ 8.4 հազ. մարդ) Երևանից 38 կմ հեռավորությամբ նշանավոր է Հայաստանի Հանրապետության ատոմակայանով, որը զբաղեցնում է 300 հա տարածք, իր մեծությամբ և հզորությամբ միակն է Հարավային Կովկասում:

Վաղարշապատ քաղաքը (2020թ. տարեկզբին՝ 46.2 հազ. մարդ) գտնվում է Երևանից 20 կմ հեռավորության վրա:

Մեծությամբ և նշանակությամբ մարզում այն առաջին քաղաքն է:

**ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍԵՌԱՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԲՈՒՐԳԸ,
2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ**

%

ՄԱՆՐԱԾԱՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՑԵԿՏՆԵՐ

	Քանակը				
	2015	2016	2017	2018	2019
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	433	442	496	492	758
<i>այդ թվում՝</i>					
խանութներ	208	223	263	273	542
կրպակներ	128	127	141	129	120
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	2
սպառողական ապրանքների շուկաներ	3	3	3	3	3
առևտրի այլ օբյեկտներ	92	87	87	85	91

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	Քանակը				
	2015	2016	2017	2018	2019
Պետական նախադպրոցական	59	56	98	103	105
Պետական հանրակրթական	121	121	120	118	118
Ոչ պետական հանրակրթական	2	2	2	2	2
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	13	13	13	21	21
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական ¹	1	1	1	2	2
Պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	5	5	4	4	5
Ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	1	1	1	1	1
Ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական	2	2	2	1	1

ՔԱՂԱՔՆԵՐ

Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ²
Վաղարշապատ	46 209
Արմավիր	27 833
Մեծամոր	8 411

¹ Ներառյալ այն միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, որոնք իրականացնում են նախնական (արհեստագործական) ծրագիր:

² Հայաստանի Հանրապետության քաղաքների բնակչության թվաքանակը ներկայացված է Հայաստանի Հանրապետության 2011թ. մարդահամարի հիմքով վարվող բնակչության ընթացիկ հաշվառմամբ:

ԳՅՈՒՂԵՐ

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ¹
Արմավիրի տարածաշրջան		
1	Ալաշկերտ	2 061
2	Ամասիա	991
3	Այգեշատ	1 895
4	Այգեվան	1 554
5	Արագափ	1 732
6	Արաքս	1 968
7	Արգավանդ	2 398
8	Արմավիր	3 394
9	Արտաշար	1 315
10	Արևիկ	2 762
11	Բամբակաշատ	3 552
12	Բերքաշատ	579
13	Գետաշեն	2 450
14	Եղեգնուտ	2 154
15	Երասխահուն	1 958
16	Զարթոնք	2 135
17	Լենուղի	1 660
18	Լուկաշին	2 169
19	Խանջյան	1 891
20	Հայկավան	1 523
21	Հացիկ	2 413
22	Մայիսյան	1 917
23	Մարգարա	1 270
24	Մրգաշատ	5 860
25	Նալբանդյան	4 359
26	Նոր Արմավիր	1 909
27	Նոր Արտագերս	1 336
28	Նորապատ	2 171
29	Նորավան	1 351
30	Նոր Կեսարիա	1 380
31	Շենավան	1 680
31	Ջանֆիդա	3 643

¹ ՀՀ մարզերի գյուղերի այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 955 գյուղական բնակավայրերի մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ և ըստ մարզերի, ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են Արդարադատության նախարարության Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման և Ոստիկանության վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա: Ընդ որում, վերջինս վերագնահատված է ՏՏԿԱՀ արդյունքներով ստացված միգրացիայի տվյալներով (շեղումը՝ 01.01.2019թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +11.6%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղերի միջև տվյալ տեղեկատվության գրանցման, փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ¹
32	Ջրաշեն	861
33	Սարդարապատ	6 093
34	Վարդանաշեն	1 144
35	Տանձուտ	1 908
36	Փշատավան	2 172
37	Ալաշկերտ	2 061
Բաղրամյանի տարածաշրջան		
1	Արգինա	526
2	Արտամետ	232
3	Արևադաշտ	391
4	Բազարան	700
5	Բաղրամյան	1 014
6	Դալարիկ	4 464
7	Երվանդաշատ	694
8	Լեռնագոգ	2 437
9	Կողբական	147
10	Հուշակերտ	976
11	Սյասնիկյան	4 312
12	Շենիկ	996
13	Վանանդ	1 105
14	Տավորիկ	170
15	Քարակերտ	4 340
Էջմիածնի տարածաշրջան		
1	Ակնալիճ	3 207
2	Ակնաշեն	1 745
3	Աղավնատուն	3 569
4	Ամբերդ	1 639
5	Այգեկ	1 562
6	Այգեշատ	1 799
7	Ապագա	1 970
8	Առատաշեն	2 904
9	Արագած	2 882
10	Արաքս	1 849
11	Արշալույս	4 107
12	Արտիմետ	2 161
13	Արևաշատ	2 313
14	Բաղրամյան	2 951
15	Գայ	3 652
16	Գեղակերտ	2 777
17	Գրիբոյեդով	2 042
18	Դաշտ	1 040
19	Դոդս	1 503
20	Թախրով	3 509

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ¹
21	Լեռնամերձ	520
22	Լուսազյուղ	1 031
23	Խորոնք	3 020
24	Ծաղկալանջ	1 797
25	Ծաղկունք	1 371
26	Ծիածան	1 355
27	Հայթաղ	2 948
28	Հայկաշեն	1 381
29	Հովտամեջ	1 491
30	Մեծամոր	1 360
31	Մերձավան	3 837
32	Մրգաստան	1 155
33	Մուսալեռ	3 016
34	Նորակերտ	3 216
35	Շահումյան	1 720
36	Շահումյանի թռչնաֆարրիկա	912
37	Ոսկեհատ	3 415
38	Պտղունք	1 918
39	Ջրառատ	3 202
40	Ջրարբի	1 751
41	Տարոնիկ	2 293
42	Փարաքար	6 291
43	Ֆերիկ	364

**ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2019թ.**

	Ընդամենը	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղա-մարդիկ ¹
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 151	4 849
Ծնվածներ, մարդ	116	56	60
Մահացածներ, մարդ	82	39	43
Ամուսնություններ	47	X	X
Ամուսնալուծություններ	9	X	X
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	32.6	X	X
Կրթության ոլորտ, հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝			
նախադպրոցական	263	126	137
հանրակրթական	1 383	643	739
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	103	68	35
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	9	2	7
միջին մասնագիտական	46	24	22
բարձրագույն մասնագիտական	5	-	5
Առողջապահության ոլորտ՝			
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	34 864
Մարզիկներ, մարդ	60	6	54
Զբաղվածներ, մարդ	4 411	2 191	2 220
նրանցից՝ զիտական հիմնարկներում	-	-	-
նրանցից՝ զիտության դոկտոր	-	-	-
զիտության թեկնածուներ	-	-	-
ուսուցիչներ	109	97	12
բժիշկներ	16
միջին բուժանձնակազմ	34
Գործազուրկներ, մարդ	464	224	240
Մոցիայական ապահովության ոլորտ			
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 290	753	537
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	215	X	X
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում			
գրադարան	18 353
թատրոն	-	-	-
համերգ	-	-	-
թանգարան	1 462
Իրավական ոլորտ			
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	64	X	X
ալի թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	32	X	X
միջին ծանրության	22	X	X
ծանր	9	X	X
առանձնապես ծանր	0.5	X	X

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են: